

י"ב אב, תשע"ט
13 באוגוסט 2019

לכבוד
מר גלעד מסטאי
מנהל אזור החוף - שפלה
משרד קק"ל בבית נחמיה

הנדון: החלטת פקיד יערות ארצי קק"ל בעניין ערר על רישיון כריתת עצים ביער מכבים
(רישיון כריתה ל"מקורות חברת מים בע"מ")

רקע:

1. חברת מקורות ("מקורות חברת מים בע"מ") הגישה לפקיד היערות האזורי, מר גלעד מסטאי, בקשה לכריתה והעתקה של עצים הנטועים ביער מכבים, לצורך הקמת מערכת מים לשתייה שמטרתה אספקת מים ליושבים מודיעין, מכבים, רעות אשר על פי הצפי תיתן מענה ליושבים אלו עד לשנת 2065. לבקשה צורף סקר עצים.
2. בקשת הכריתה נבחנה ע"י פקיד היערות האזורי ולאחר מס' דרישות ותיקונים, אושרה הבקשה ובהתאם הונפק רישיון כריתה שמספרו 31-8239 שכולל 112 עצים; חלקם לכריתה וחלקם להעתקה (7 עצים). יש לציין כי מתן הרישיון הותנה בכך שחברת מקורות תפרסם את דבר הרישיון בטרם כניסתו לתוקף.
3. לאחר פניות ציבור למשרד הח"מ ולמשרד פקיד היערות הממשלתי במשרד החקלאות, התיר פקיד היערות הממשלתי להגיש עררים והתנגדויות עד לתאריך 31 ביולי 2019.
4. בתאריך 17 ביולי 2019 התקבל במשרד קק"ל ערר שהוגש ע"י גב' זוסיה פרנקל במסגרתו היא מבקשת להתנגד לרישיון הכריתה שניתן לחברת מקורות בטענה שהיער מהווה ריאה ירוקה של הישוב מכבים ושיש למצוא פתרון לתכנית מקורות תוך התחשבות בעצי היער.
5. בעקבות קבלת הערר והיותו הוא הוגש בטרם נכנס רישיון הכריתה לתוקף; רישיון הכריתה שניתן לחברת מקורות הושהה.
6. במהלך הימים שלאחר מכן, התקבלו במשרדנו מאות פניות וטופסי ערר מתושבים אשר מבקשים להתנגד לרישיון הכריתה שניתן לחברת מקורות.
7. על מנת לבחון את הערר ולאפשר לצדדים להביע את עמדתם מעבר לכתוב בטופסי הערר שהוגשו; בתאריך 28 ביולי 2019 התקיים סיור לבחינתו.

Forestry Department – אגף היעור

מינהל פיתוח הקרקע - Land Development Authority
קרן קימת לישראל – Keren Kayemeth Le'Israel

בסיוור השתתפו:

- מר אבי אלבז, מגיש ערר/התנגדות, חבר מועצת העיר מודיעין מכבים רעות
- מר אבנר הלחמי, מגיש ערר/התנגדות
- מר אוהד רשף, מנהל פרויקטים, חברת מקורות
- גב' אוסי בנימין, מגישת ערר/התנגדות
- גב' אריאלה שמעון בכר, מגישת ערר/התנגדות
- מר אפרים שליין, יועץ תשתיות, חברת מקורות
- עו"ד דוד תירוש, מגיש ערר/התנגדות
- מר דני רוזנפלד, מגיש ערר/התנגדות
- גב' ורדית דגן, מגישת ערר/התנגדות
- גב' זוסייה פרנקל, מגישת ערר/התנגדות
- גב' טל כהנא, מגישת ערר/התנגדות, עמותת תושבים משפיעים במודיעין
- גב' יונית בן שעה, מגישת ערר/התנגדות
- מר יונתן מאיר, מנהל הפרויקט, חברת מקורות
- מר יוסי חזאי, מגיש ערר/התנגדות
- מר יעקב ניב, יו"ר ועדת ביטחון ויו"ר ועדת שפ"ע, עיריית מודיעין מכבים רעות
- פרופ' מיכל ציון, מגישת ערר/התנגדות, ועד הפעולה להצלת יער מכבים
- גב' עדנה פלג, מגישת ערר/התנגדות
- עו"ד עמירם בריט, מגיש ערר/התנגדות
- מר רוני זילברמן, מגיש ערר/התנגדות, ועד הפעולה להצלת יער מכבים

מקק"ל:

- מר ניתאי זכריה, יערן גושי, אזור החוף – שפלה
- מר סוהיל זיידן, פקיד יערות ראשי – קק"ל.

מהלך הסיוור:

1. במהלך הסיוור הציג מר אוהד רשף מס' נתונים:

בשנת 2008 אושרה בממשלה תת"ל 24; מערכת המים החמישית לירושלים והסביבה, קטע מערבי. מטרת התכנית היא לתגבר את יכולת ואמינות אספקת המים לירושלים והסביבה עד לשנת 2065. על מנת לחבר את מערכת המים החמישית לאזור מודיעין, מרכיבה העיקרי של התכנית היא קו מים בקוטר 54" ובאורך כ-15 ק"מ מאזור שער הגיא ומבוא חורון, מכבים ועד לנאות הפסגה במודיעין עילית. לקו

קק"ל, אשתאול, ד"נ שמשון, 99775 KKL, Eshtaol, M.P. Shimshon,

Email: sohilz@kkl.org.il, www.kkl.org.il

Tel. 972-2-9905760, Fax. 972-2-9915517

אגף היעור – Forestry Department

מינהל פיתוח הקרקע - Land Development Authority

קרן קימת לישראל – Keren Kayemeth Le'Israel

זה ישנם ענפים נוספים לחיבור הצרכן ביישובי הסביבה. לאחר קבלת רשות המים, מקורות המשיכה בתכנון הפרויקטים במסגרת התכנית לקטע הקו העובר במכבים. נבחנו מס' אפשרויות מול עיריית מודיעין, קק"ל ורשות הטבע והגנים (רט"ג). נבחרה אפשרות שהוצגה לאורך דרך הפטרולים במזרח היישוב, ענף בקוטר 30" מערבה לחיבור קווים קיימים במודיעין. לקטע הקו העובר בשטח המוניציפאלי של מודיעין, באורך כ-2 ק"מ, ניתן היתר בניה שמספרו 20170031 שתוקפו עד ל-21 בינואר 2020. בהתאם לדרישות בהיתר התקבל אישור וועדת היתרי חפירה על תיאום תשתיות ואישור תחילת עבודות ממחלקת הפיקוח של עיריית מודיעין. הנחת הקווים החלה ונמצאת בשלבי ביצוע מתקדמים. קו בקוטר 54" הונח מקידוח מודיעין 4 דרומית ליישוב מבוא חורון ועד לגדר היישוב מכבים, קטע באורך כ-6 ק"מ. הנחת קטע הקו במכבים צפויה להסתיים בסוף שנת 2019 ולאחר מכן תמשך הנחת הקווים צפונה למודיעין עילית ובניית בריכות נאות הפסגה. בתוואי הנחת הקווים במכבים בוצע סקר עצים שכלל למעלה מ-400 עצים. סקר זה הוגש לקק"ל ולרט"ג. העצים סומנו ובוצעו מספר סיורים בשטח. כמות העצים הנדרשים לכריתה והעתקה צומצמה ככל הניתן ובהתאם הוגשה בקשה לרישיון לכריתת 105 עצים ולהעתקת 7 עצים. בנוסף, ולדרישת קק"ל, הוכנו תכניות שיקום נופי לתוואי. תכניות אלו אושרו ע"י עיריית מודיעין וע"י קק"ל. לאחר השלמת כלל התנאים הונפק רישיון כריתה -31- 8239 שלגביו הוגש הערר. עוד ציין מר רשף כי הפעלת קווי המים הינה קריטית לשיפור אמינות אספקת המים למודיעין והסביבה. שינוי תוואי הקו משמעותו אתחול הליך התכנון וקבלת ההיתרים ולכן עיכוב של 5-10 שנים. בנוסף, כל עיכוב יגרור עלויות נוספות.

רצועת הצינור כפי שהוצגה ע"י חברת הבצוע מקובלת ע"י עיריית מודיעין (סימוכין מכתב ממהנדס העיר שנשלח לח"מ מיום 12 באוגוסט 2019).

2. במהלך הסיור הציגו מר דני רוזנפלד ועו"ד דוד תירוש את טענות מגישי ההתנגדויות והעררים לרישיון הכריתה וההעתקה של העצים:

החל משנת 2008 ועד לתחילת 2019 פעלה חברת מקורות מול גורמי התכנון והרישוי לשם מימוש תכנית להנחת צנרת ביער מכבים באופן שבו קווי הנחת הצנרת עוברים בתוך ובשולי יער מכבים הצפוף, מבלי שנעשתה בחינה למציאת חלופות ותוואים אחרים שיש בהם כדי למנוע פגיעה קשה ביער כתוצאה מעבודות אלה. במשך 11 שנים התקיימו מהלכים של מקורות בחדרי חדרים, בידיעה ברורה כי צפוי נזק רב ליער מכבים. החל משנת 2016 פעלה מקורות באינטנסיביות רבה מול עיריית מודיעין מכבים רעות לקבלת היתר בנייה להעברת הצינור בתוך היער, ואף

קק"ל, אשתאול, ד"נ שמשון, 99775, KKL, Eshtaol, M.P. Shimshon,

Email: sohilz@kkl.org.il, www.kkl.org.il

Tel. 972-2-9905760, Fax. 972-2-9915517

אגף היעור – Forestry Department

מינהל פיתוח הקרקע - Land Development Authority

קרן קימת לישראל – Keren Kayemeth Le'Israel

בתהליכים אלו לא התקיים דיון בין הצדדים לבחינת חלופות. לטענת מגישי העררים. בחודש ינואר 2017 קיבלה מקורות את היתר הבנייה ובחודש ינואר 2018 חודש בשנית ההיתר לתקופה של שנתיים נוספות, עד לחודש ינואר 2020. בהיתר הבנייה שניתן ע"י העיריה מצוינות התב"עות שעליהן מתבסס ההיתר. בדיקה של תב"עות אלו העלתה כי הן כלל אינן נותנות בסיס להנחת קו המים. מידע שכזה, יש בו די בכדי לבטל את היתר הבנייה כולו. בחודש ינואר 2019 התגלתה לתושבים לראשונה לטענתם של מגישי העררים, ובדרך המקרה, תכנית מקורות להעברת קו הצנרת ביער מכבים, וזאת לאחר שכבר ניתן היתר בנייה מהעירייה. כמו כן התגלה כי חברת מקורות מתכננת להתחיל בעבודות תוך זמן קצר ביותר. מיד לאחר שנודע הדבר לתושבים, התבצעו מס' פניות לחברת מקורות לשם קבלת המידע לגבי התכניות. אלו ניתנו לתושבים לאחר זמן רב ובאופן מצומצם וחלקי בלבד. החל מחודש פברואר 2019 הציגו התושבים חלופות תוואי לחברת מקורות ולעירייה, לפיהן מוצע להעביר את קו הצנרת בקוטר 54 צול מזרחית לגדר מכבים ובתווך הרכב שבין גדר מכבים ממערב לציר המערכת של הצבא ממזרח. כמו כן הוצע שקו 30 צול יונח לאורך כביש 443 בואכה דרך יאיר פרג והעיר מודיעין. חלופה זו, שהועלתה כאמור על ידי התושבים, נשללה ונדחתה בטענה שהצבא אינו מאשר את התוואי שכן התוואי עובר בשטח שבאחריות צה"ל ומדיניות גורמי הצבא למתן היתרים שכאלה קשה מאוד. בהקשר זה ציינו עו"ד תירוש ומר רוזנפלד כי צנרת המים שהניחה חברת מקורות דרומית למכבים בפרויקט זה, אושר בצו מנהלי, מה שמלמד שהצבא מאשר הנחת צנרת בשטחו. כמו כן צוין כי לו השכילה חברת מקורות לפעול באותו האופן גם בתוואי ההמשך, הרי שדרישת מקורות לכריתת חלקי היער הייתה מתייתרת והשקעת הון עתק בשיקומו של יער מכבים הייתה נחסכת לקופה הציבורית. לו כך פעלו הרי שהפריקט יכול היה להתבצע כבר לפני זמן רב והעיכוב שנגרם על ידי חברת מקורות היה נחסך ואף מיותר. כמו כן צוין כי היתר הבנייה שניתן ע"י עיריית מודיעין מכבים רעות למקורות אינו בתוקף. ההיתר קובע מפורשות שבמידה ועבודות מקורות ביער מכבים לא יחלו עד לחודש ינואר 2019, היתר הבנייה בטל ומבוטל. בתאריך 19 ביוני 2019 ניתן רישיון הכריתה לחברת מקורות תוך התנייה בגוף הרישיון המחייב את מקורות לפרסם לציבור באמצעים שונים ובהבלטה את האפשרות להגשת עררים לא יאוחר מ-3 ביולי 2019. חברת מקורות פרסמה את דבר האפשרות לשליחת עררים ב-11 ביולי 2019, שמונה ימים לאחר תום המועד הקבוע בחוק להגשתם ובכך מנעה מהציבור הגשת עררים בניגוד לתנאי הרישיון. גם כן, כמו במקרים אחרים, פעלה מקורות בחוסר תום לב כלפי קק"ל וציבור התושבים

קק"ל, אשתאול, ד"נ שמשון, 99775, KKL, Eshtaol, M.P. Shimshon,

Email: sohilz@kkl.org.il, www.kkl.org.il

Tel. 972-2-9905760, Fax. 972-2-9915517

אגף היעור – Forestry Department

מינהל פיתוח הקרקע - Land Development Authority

קרן קיימת לישראל – Keren Kayemeth Le'Israel

ורק התערבות והתאמצות עיקשת של תושבים אפשרו את הגשת מאות העררים. לגבי טענת מקורות לפיו ציר העבודות ביער מכבים יעמוד בין 6.5 מ' ל-10 מ', טענה זו אינה הגיונית, אינה מתקבלת על הדעת וסביר מאוד שרוחב ציר העבודות יהיה גדול יותר באופן משמעותי שכן:

(1) תוואי החפירה והעבודות המיועדות גדולים מאוד בהיקפם ולשם הטמנת הצינורות נדרשת, בין השאר, גם חפירה עמוקה ברוחב של עד כ-5 מ' ובעומק של עד כ-3 מ'. העפר והפסולת צפויים להיערם בציר העבודות בעשרות אלפי ממ"ק. פינוי חלק משפכות העבר והובלת אדמת מילוי נוספת מחייבים שימוש במשאיות הובלת עפר, שתעשנה את דרכן מאות פעמים בתוך היער. ביצוע מטלה זו ב-6.5 מ' נוגדת את כל חוקי ההיגיון. (2) על פי הוראת התכנית נדרשת הפרדת אדמת חפירה, השטח הדרוש למערומי האדמה המופרדת צורך שטח רב מאוד. (3) במסגרת העבודות מתכננת מקורות לעשות שימוש רחב היקף גם בציד מכני הנדסי כבד ביותר לרבות דחפורים, טרקטורים, מנופים, ציוד ריתוך, מקדחים, משאיות פינוי עפר, משאיות סמיטריילר ועוד אשר יעשו את דרכם אלפי פעמים בתוך שטח העבודה. ממדי הציוד המכאני ההנדסי, והאופן שבו יעשה בהם שימוש, לא מותירים מקום לספק באשר לאפשרות שיפגעו עצים רבים במהלך העבודות. עצים אשר פגיעתם אסורה על פי תנאי הרישיון. (4) לשם ביצוע העבודות נדרשת הכנה וסלילה של דרכי שירות, שטחי חנייה, שטחי טיפולים ושטחי איסוף לשופכת העפר ופסולת אחרת לאורך תוואי החפירה, בתוך ובסמוך לעובי היער. (5) גם אם וכאשר תתבצע כניסת הציוד המכאני ההנדסי מזרחית לגדר מכבים, הרי שלא יהיה מנוס וכל אפשרות אחרת למנוע את כניסתם לעובי היער ולכל אורכו ורוחבו באופן שעלול לפגוע בעצים רבים מאוד ובתשתיות יער נוספות. (6) סוגי העבודות המאפיינות ציוד מכאני הנדסי כבד שכזה אינו מאפשר עבודה עדינה וכירורגית ובוודאי שלא כזו המצריכה תמרון עדין באופן שיש בו כדי למנוע נזק לעצים רבים נוספים בסביבת העבודה. (7) על פי תכניות הכריתה, הביצוע והשיקום שהכינה חברת מקורות, התושבים למדים שהעצים המותרים לכריתה מצויים בסמוך מאוד אחד לשני ואף נושקים גזע לגזע לעצים רבים אחרים שכריתתם ופגיעה בהם אסורה על פי תנאי הרישיון. לפיכך, הסבירות שיתאפשר למפעילי הציוד המכאני ההנדסי להבחין בין עץ המותר לכריתה לבין עץ שאסור לכריתה איננו סביר ואינו מציאותי. (8) מתוך הסתכלות על תוואי הצינור שהונח מדרום למכבים נמדד רוחב ציר העבודה בכ-30 מ'. האפשרות לצמצום רוחב הציר לכדי 6.5 מ', כפי שטוענת חברת מקורות, הינו בלתי סביר. (9) גם אם וכאשר תנקוט מקורות בשיטה של "צינור מעל צינור", דהיינו

קק"ל, אשתאול, ד"נ שמשון, 99775 KKL, Eshtaol, M.P. Shimshon,

Email: sohilz@kkl.org.il, www.kkl.org.il

Tel. 972-2-9905760, Fax. 972-2-9915517

Forestry Department – אגף היעור

מינהל פיתוח הקרקע - Land Development Authority

קרן קימת לישראל – Keren Kayemeth Le'Israel

עבודה בטור ונסיעת כלים על ציר הצינורות המוטמנות, הרי שמדובר בגזירה שמקורות בעצמה לא תוכל לעמוד בה משום שכלים רבים יושבתו במהלך העבודה ועלות אחזקתם כמושבתיים גבוהה ביותר וכן משום הזמן הממושך מאוד שיידרש לביצוע העבודות הללו. מר רוזנפלד ועו"ד תירוש ציינו כי הם משוכנעים שלחברת מקורות אין כל כוונה לעבוד בשיטה הזו וכל הנאמר בהקשר זה נועד לשם מראית עין בלבד.

התרשמות ונימוקים להחלטה:

1. בחנתי ולמדתי את החלופות השונות להנחת קו צינור המים. אין ספק שתושבי מודיעין והסביבה זקוקים למים ואין ספק שחברת מקורות צריכה לממש את תכניתה להנחת קו צינור המים. יחד עם זאת, אין ספק שעצים והיער הינם בעלי חשיבות סביבתית גבוהה ביותר והכרחיים להמשך קיום היצורים החיים בכדור"א. יער מכבים הינו נכס סביבתי חשוב, בעל ערכים סביבתיים ויש לשמרו.
2. הח"מ לא נחה דעתו שאכן נעשו מירב המאמצים להימנע מהעברת קו המים בתוך שטח היער. הח"מ רואה לנכון שחברת מקורות תזיז את קו ה"30 צפונה והצמדתו ככל שניתן לכביש 443. להלן נימוקים לדרישה זו:
 - א. באזור החיבור שבין קו ה"54 לקו ה"30 מתוכנן "חדר בקרה" בגודל של כ-6.5 מ' ובגובה של 2 מ'. חדר זה הינו מפגע נופי עצום בגודלו הממוקם בדיוק במרכז שבילי הטיול ביער. כל אדם שיגיע לטייל ביער מדרום, מצפון או ממערב, יתקל בו.
 - ב. בקטע הקצר מאוד שבין קו ה"30 הפונה לכיוון מערב (לפני הפיתול לכיוון צפון), מתוכננים להיכרת עצים רבים באמצע היער. הזזת הקו בצמוד לכביש 443 תמנע את כריתתם של עצים באזור זה, המהווה את מרכז היער והמקום לטיולים של תושבי הסביבה.
 - ג. הזזת הקו צפונה בצמוד לכביש 443 משמעותה שהחפירה תתבצע באזור שבו כבר התבצעה הבנייה של כביש 443, שם הסביבה האקולוגית כבר נפגעה. אין כל היגיון לפגוע בסביבה אקולוגית נוספת כאשר ניתן לרכז את בניית התשתיות ברצועה אחת שכבר נפגעה.
 - ד. מקורות טענה כי האזור הצמוד לכביש 443 מוגדר כאזור עתיקות. יש לתאם חלופה זו מול רשות העתיקות. עצם העובדה שכביש 443 נבנה שם מעידה כי ניתן לבצע באזור עבודות פיתוח ובנייה.

קק"ל, אשתאול, ד"נ שמשון, 99775 KKL, Eshtaol, M.P. Shimshon,

Email: sohilz@kkl.org.il, www.kkl.org.il

Tel. 972-2-9905760, Fax. 972-2-9915517

אגף היעור – Forestry Department

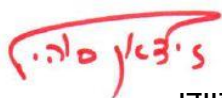
מינהל פיתוח הקרקע - Land Development Authority
קרן קימת לישראל – Keren Kayemeth Le'Israel

ה. תמיד לנגד עיניי נאומו של דוד בן גוריון בעת הבאת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרי לאום ואתרי הנצחה, לקריאה ראשונה בכנסת בשנת 1962:
"עץ בן שבעים שנכרת - לא יוכל לבוא במקומו שום מבנה מועיל חדש. אין תמורה לעץ עתיק. המשמיד עץ כזה עוקר שורשי אדם. אין שום בניין או חשמל חשוב יותר מעץ איקליפטוס עבות, שקמה ישנה, חורש אלונים. הם שורשי האדם. בניין תוכל להקים כאן או שם, ולעץ בן מאה אין תמורה. אין זו רק ונדליות אלא ערעור העתיד. ובאיזו קלות עוקרים אצלנו. תמיד נמצא שעצים מפריעים למישהו או למשהו, לקו הישר של המדרכה או לחוטי החשמל או לאיזה כיכר קטנה שמישהו יזם בדמיונו קצר הכנפיים..."

החלטה:

1. הערר מתקבל.
2. לאחר שבחנתי את הנושא בכובד ראש, כולל החלופות האפשריות להנחת צינור המים, בין ממזרח לגדר כולל דרך הפטרולים של מכבים ובין ממערב לתוואי המתוכנן לאורך ציר החיץ או כל חלופה אחרת תוך מזעור הפגיעה ביער מכבים הייחודי עם שימור ביתי גידול גאובוטניים ייחודיים, פקיד היערות הראשי של קק"ל הח"מ מבין שיש למקורות חלופות תוואי נוספות, לרבות הנחת צינור 54 צול מזרחית לגדר מכבים בתוואי שבין גדר מכבים וציר המערכת והנחת צינור ה-30 צול מערבית לכביש 443, וכן אפשרות להטמנת הצנרת לאורך קו החיץ מערבית ליער מכבים בתוואי שבין היער לבתי התושבים או כל חלופת תוואי אחרת שאינה פוגעת ביער ובסביבתו.
3. רישיון הכריתה שמספרו 31-8239 מבוטל.

בברכה,

סוהיל זיידן
פקיד יערות ראשי
קרן קימת לישראל

העתק: ד"ר ארז ברקאי – פקיד יערות ממשלתי
ד"ר עמרי בונה – מנהל אגף הייעור.
עו"ד אמיר בידא- המחלקה משפטית, קק"ל.

קק"ל, אשתאול, ד"נ שמשון, 99775, KKL, Eshtaol, M.P. Shimshon,

Email: sohilz@kkl.org.il, www.kkl.org.il

Tel. 972-2-9905760, Fax. 972-2-9915517